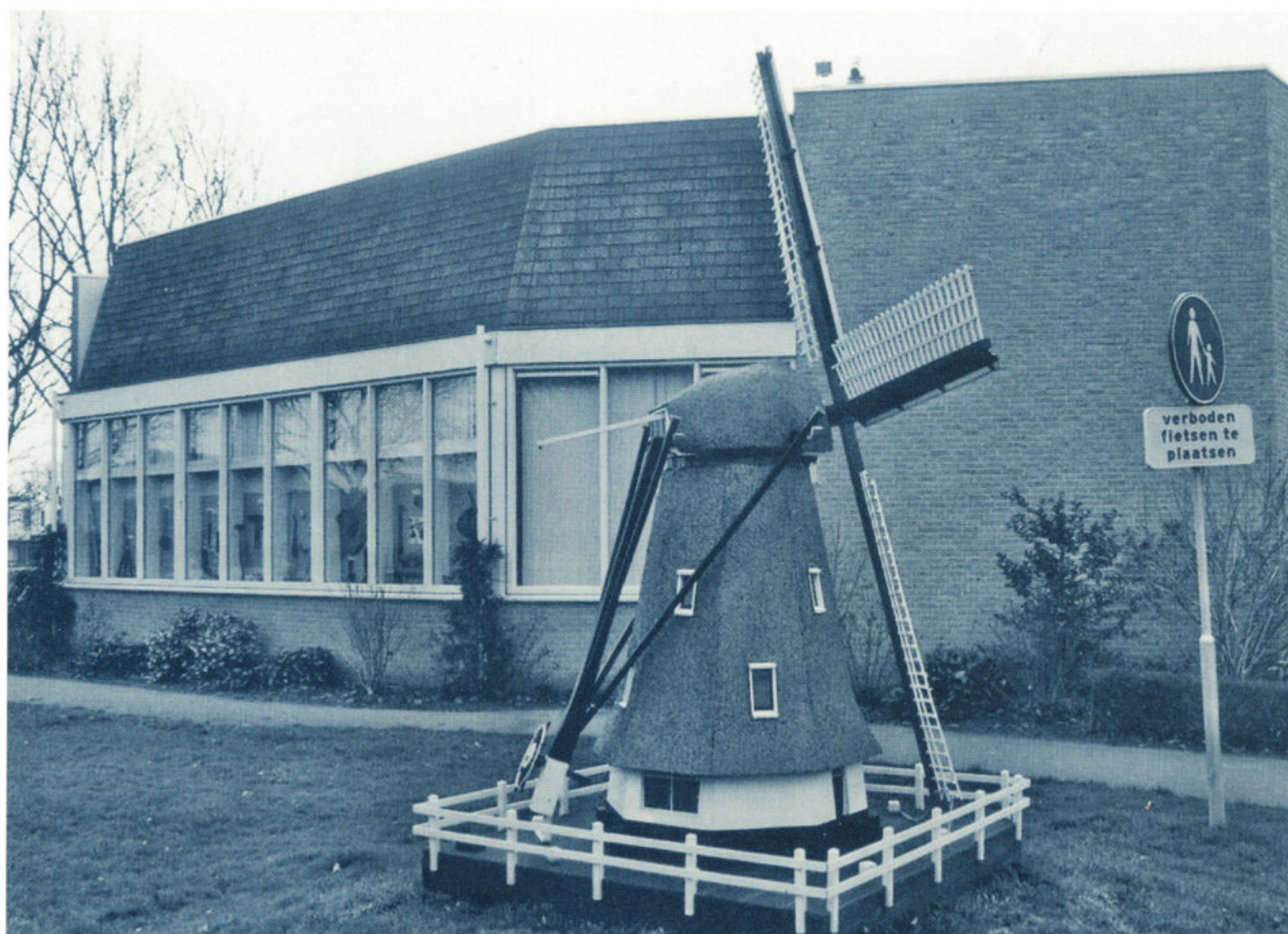
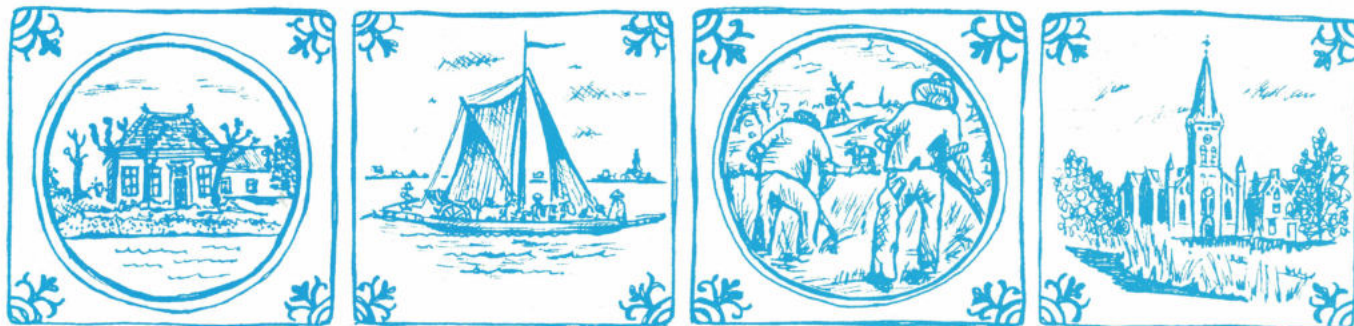

de Alkmadders

INHOUD

Uitnodiging voor de donateursavond	pag. 2
Schenken	pag. 2
Noordveenweg 17 Oud Alkemadeprijs	pag. 3
Nieuw thema Ben ick van Duitschen bloet	pag. 7
R.O.N.A.T.A. en de tbc-bestrijding	pag. 8
Alkemade's Website Alfabet	pag. 11
Een halve eeuw knippen en scheren	pag. 12
Vernielzucht na het feest	pag. 15
Een Veens lied	pag. 16
Het begon met de Kloek	pag. 17
Zoekplaatjes	pag. 20

Deze uitgave:

In deze uitgave treft u weer de uitnodiging aan voor de jaarlijkse donateursavond. Er is nog een aparte uitnodiging bij deze uitgave gevoegd voor de donateurs die de Alkmadders niet (geheel) lezen, (al kunnen wij ons dat niet goed voorstellen!!)

De Oud Alkemadeprijs 2007 wordt ook weer op deze avond uitgereikt en gaat dit jaar naar Rick en Mariska Drieman, die hun woning Noordveenweg 17 hebben opgeknapt. Zij beschouwen de prijs als een bekroning van hun werk.

Verder wordt u geattendeerd op het nieuwe thema in het Historisch Centrum. Na het succesvolle thema SCHOOLFOTO'S, dat zoveel bezoekers heeft getrokken, zijn de Duitse nakomelingen aan de beurt. En er zijn nogal wat inwoners met een beetje Duits bloed. Dus wilt u daarover iets meer te weten komen: kom naar de tentoonstelling en waarschijnlijk kunt u uw voorouders tegenkomen, op papier dan.

De toestand waarin de tbc-patiënten hebben verkeer, beschrijft het artikel R.O.N.A.T.A.; een vrolijk verhaal daarna is eigenlijk een primeur: een kapper in Oude Wetering die 50 jaar scheert en knipt, wat buiten de publiciteit is gebleven.

De Septemberfestiviteiten geven we ook weer een plaatsje in de uitgave. Er is nogmaals een lied opgedoken dat de Veen bezingt, terwijl een waarschuwend woord van een geestelijke, die de 'vernielzucht' aan de kaak stelt daaraan vooraf gaat.

EVEN VOORSTELLEN

Wij hebben iemand bereid gevonden de plaats in de redactie van Theo Meijer in te nemen. Wij laten hem kort aan het woord:

Beste lezers,

Ik ben Jos Cozijn, 56 jaar oud en geboren op de Plantage te Oude Wetering waar ooit de Meerkreukmolen heeft gestaan. Al van oudsher heb ik grote belangstelling voor geschiedenis en voor de regio in het bijzonder. Daarnaast heb ik in het verleden als onder

*andere redacteur van het clubblad van de sportvereniging Alkmania te maken gehad en in mijn huidige functie (directeur van basisschool de Kinderbrug te Rijpwetering) te maken met het schrijven en uitwerken van teksten, zodat deze functie mij een mooie uitdaging lijkt om de interesse voor de plaatselijke geschiedenis en het schrijven daarover uit te dragen.
Dus aan de slag!*

de
Alkmadders

25^e jaargang
September 2008, nummer 103

**Kwartaaluitgave van de
Stichting Oud Alkemade
Opgericht 16 december 1980**

Redactie:

T. van Dijk-Spruit, Onelplein 8,
2371 EZ Roelofarendsveen (3315295)
G.J.M. van Beek, Fransche Brug 18, 2371
BE Roelofarendsveen (3313777)
J.W. Kret, Anemonenstraat 1,
2371 GM Roelofarendsveen (3312839)
Th. Meijer, Meidoornstraat 13,
2371 VC Roelofarendsveen (3314706)

De minimumdonatie bedraagt € 12,50 per jaar te voldoen op bankrekeningnummer **3011.09966** van de penningmeester van de stichting.

Losse nummers van "de Alkmadders" zijn voor € 1,40 verkrijgbaar in het Historisch Centrum, Saskia van Uylenburchlaan 22, Oude Wetering (telefoon 071 - 3312168). De uitgave "Alkemade in oorlogstijd" is verkrijgbaar voor € 2,80. Per post toezenden kost € 6,- per jaar extra.

Het Historisch Centrum is geopend op zondagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur en op dinsdagmiddag van 13.30 tot 16 uur. In de maanden **juli en augustus** en op 1^e Paasdag, 1^e Pinksterdag en 1^e Kerstdag is het centrum gesloten. Op 2^e Paasdag en 2^e Pinksterdag is het centrum wel open.

Contactpersoon van het bestuur:

Mevrouw A. van Wieringen, Zwarteweg 6,
Oud Ade (tel. 071 5018326)

Postadres van de Stichting:

Saskia van Uylenburchlaan 22,
2377 CE Oude Wetering.

E-mailadres: **info@oud.alkemade.net**

Internetaansluiting:

www.oud.alkemade.net

Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd en/of openbaar gemaakt door
middel van druk, microfilm of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande
toestemming van de redactie.

UITNODIGING

Op **vrijdagavond 10 oktober 2008** organiseert de Stichting Vrienden van de Stichting Oud Alkemade de jaarlijkse donateursavond voor de donateurs van de Stichting Oud Alkemade.

Arjan van 't Riet zal op deze avond de **geschiedenis van het turfsteken** in de noordelijke Rijnstreek belichten.

Binnen het Hoogheemraadschap van Rijnland is eeuwenlang turf gewonnen.

Prent uit het Vaderlands A.B. boek, herdruk 1935

Ondanks het feit dat de overheid door regelgeving probeerde de schade voor het land zoveel mogelijk te beperken, leidde de turfwinning in de loop van de zeventiende eeuw tot grote waterstaatkundige problemen. In 1680 voerde Rijnland een nieuw reglement in: stuivergeld werd geheven en nieuwe consenten werden alleen nog verleend op voorwaarde van droogmaking van de waterplas, die zou ontstaan. De voorheen versnipperde turfwinning werd vanaf dat moment projectmatig opgezet. De reglementering leidde ook tot een nauwkeurige registratie van de veenlieden, die de turf lieten baggeren, en van de omvang van de productie. Gebaseerd op deze gegevens, gecombineerd met materiaal uit notariële en rechterlijke archieven, geeft Arjan van 't Riet een gedetailleerd beeld van de dagelijkse werkzaamheden van veenlieden, turfarbeiders en turfschippers in de zogenaamde buitenrijnse ambachten van Rijnland.

In de pauze zal de **Oud Alkemadeprijs 2007** worden uitgereikt aan Rick en Mariska Drieman, die hun woning **Noordveenweg 17 te Nieuwe Wetering** in oude stijl hebben gerestaureerd. Wat zij hebben meegemaakt leest u in het afzonderlijke artikel in deze uitgave.

De avond wordt gehouden in de **Gereformeerde Kerk, Kerkstraat 50, Oude Wetering** en begint om **20.00 uur**. Arjan van 't Riet is medewerker van het Regionaal Archief in Alphen aan den Rijn.

Neem belangstellenden mee, dan maken ze net als u een interessante avond mee.

SCHENKINGEN

De Stichting Oud Alkemade mocht de volgende schenkingen in ontvangst nemen:

Getekend overzicht/kaart Kerkstraat 116/117
Turfsteker nog gebruikt voor de droogmaking van de Veender- en Lijkerpolder

Slootreiniger

Bidstoel

Boeken

Koperen gifsuijs

Booromslag

Puntenslijpers, krant 1855, scheermateriaal

2 Koppen en schotels Bloemenveiling

Naaikist, bestek en servies, tafellakens

Koperen brandblusser

Gereedschapkistje voor radiotelegrafisten uit 1941

Gereedschappen, strijkbout, boeken, shagdozen

Dvd inhuldiging van C.J. van der Poel in 1947

Koperen waterpomp

5 verschillende scheerapparaten

Bidstoel, brievenweger

Klok Roelofarendsveen, boeken, wandborden,

stofferdergereedschap,

Insignes van de luchtwacht

Pompschroevendraaier, bronzen plaque verstrekt

aan deelnemers van het bezoek van Juliana aan

Alkemade

Schoenleest, kantensnijder

W. de Jong

P. Rotteveel

J. v. d. Vlucht

mv. M. Otto

mv. Brugman

D. de Blanken

R. Montfrooi

P. l' Ami

T. van Klink

mv. A. Hoek-Loos

fam. v.d. Meer

K. Verhaar

mv. Schoonderwoerd

fam. Van der Poel

J. Straathof

J. Kret

C. Droogh

fam. v.d. Bosch

T. Meijer

J. Kret

J. v.d. Poel

OPEN MONUMEN- TENDAG op 13 SEPTEMBER

Een leuke gelegenheid om een keer over de heg te kijken bij onze burens, die na 1 januari onze partners op gemeentelijk niveau zijn.

Er zijn op deze zaterdag aan onze kant van het Braassemermeer vijf monumenten en aan de andere kant van het meer wel acht monumenten te bezichtigen; of zelfs te beklimmen als u een mooie foto wil maken.

De informatiemapjes kunt u in september afhalen in het gemeentehuis, bij het Historisch Centrum en bij de veerponten over het Paddegat en Oude Wetering. Daar zit een mooie kaart bij met informatie over de monumenten. De route die erop staat is goed te doen met de fiets en het wordt vast prachtig weer.

OUD ALKEMADEPRIJS 2007 TOEGEKENDE AAN DE WONING NOORDVEENWEG 17 TE NIEUWE WETERING

Dit jaar wordt de Oud Alkemadeprijs toegekend aan Rick en Mariska Drieman, die het huis(je) "Johanna" aan de Noordveenweg 17 op eigen initiatief en uit eigen middelen in de oorspronkelijke stijl hebben gerestaureerd. Zij zijn blij verrast met deze prijs en vinden het een bekroning op hun werk.

DE GESCHIEDENIS VAN HET HUIS

Een houten noodwoning

Op 23 februari 1924 dient Adrianus Godefridus van der Hoorn, schipper te Nieuwe Wetering, bij de gemeente Alkemade een verzoek in "voor het bouwen van een houten noodwoning op een terrein aan de Noordveense dijk". Het bedoelde terrein is een stuk tuinland dat hij voor 200 gulden heeft gekocht van Cornelis Bouwmeester.

Het moet een eenvoudige woning worden: zeven meter lang, vier meter breed en tussen de twee en twee en een halve meter hoog. Het huis bevat twee vertrekken (geen bovenverdieping) en de dakbedekking bestaat uit asfalt. Wel wordt er voor "een goede stookgelegenheid en privaat" gezorgd. De kosten voor de bouw van deze noodwoning bedragen driehonderd en vijftig gulden. De gemeente reageert zeer snel: vier dagen later, op 27 februari 1924, heeft Van der Hoorn de bouwvergunning al in handen.

Het gezin Van der Hoorn voor de woning Noordveenweg 6. V.l.n.r.: achterste rij: Goof, Jan, Nard, Cor, Riet en Coop; voorste rij: Toon, Jo, pa Adrianus, ma Johanna, Geert en Nel.

1883 als dochter van Leendert van den Broek en Johanna van der Linden.

Uit het huwelijk worden twaalf kinderen geboren, waarvan er twee op zeer jonge leeftijd overlijden. De kinderen van Adrianus van der Hoorn en Johanna van den Broek zijn: Cornelia Johanna (28 augustus 1906) en Leonardus Jacobus (13 september 1907), beiden geboren te Rijnsaterwoude.

In Alkemade worden achtereenvolgens geboren: Jacoba Maria (15 november 1908), Johannes Jacobus (28 maart 1910), Cornelis Jacobus (17 november 1911, overleden op 9 januari 1912), Maria Cornelia (13 februari 1913), Godefridus Adrianus (15 juli 1914, overleden op 15 juni 1915), Godefridus Adrianus (20 augustus 1915), Johannes (22 september 1916), Geertruida Catharina (10 december 1917), Petronella Margaretha (19 december 1919) en Antonius (5 juni 1921).

Als zij de noodwoning betrekken is het 12 personen tellende gezin al compleet. De oudste, dochter Jacoba, is dan achttien jaar, en de jongste, zoon Antonius, drie jaar oud.

Naar de tegenwoordige maatstaven gemeten is het onbegrijpelijk dat men in dit kleine huisje met een gezin van die grootte kan wonen, slapen, eten, was- sen, enzovoort. Het woonoppervlak is krap 28 vier- kante meter, verdeeld over twee vertrekken.

Er wordt een "echt" huis gebouwd

Na 2 ½ jaar met zijn gezin in het houten huisje gebivakkeerd te hebben dient schipper Van der Hoorn op 12 oktober 1926 bij de gemeente Alkemade een verzoek in voor het bouwen van een arbeiders- woning "bestemd tot woning voor adressant en zijn

Noodwoning voor den Heer G. v.d. Hoorn, Nieuwe Wetering

Julius D. 1924

Schaal 1:200

*Gezins en Godefridus
van der Hoorn*

De tekening van de noodwoning, die de gemeente in 1924 goedkeurde en waarop bouwvergunning werd verleend.

Wie is Adrianus Godefridus van der Hoorn?

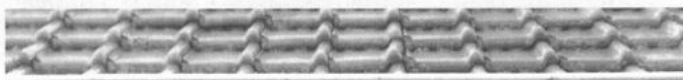
Adrianus Godefridus van der Hoorn is geboren op 29 oktober 1881 te Langeraar als zoon van Jacobus van der Hoorn en Cornelia Egberts. Van beroep is hij oorspronkelijk boerenarbeider, later wordt hij schipper. Op 17 september 1908 komt hij met zijn gezin vanuit Rijnsaterwoude te Nieuwe Wetering wonen. Zijn vrouw Johanna Maria van den Broek, waarmee hij op 28 juli 1904 is gehuwd, is afkomstig van Nieuwe Wetering. Zij is geboren op 16 oktober

gezin". De woning moet komen te staan langs de verkeersweg vóór de enkele jaren daarvoor gebouwde houten noodwoning.

Achter de toekomstige woning blijft voorlopig een ruimte van 4 meter onbebouwd "ingeval de noodwoning blijft staan voor bergplaats". In de woonkamer worden twee bedsteden aangebracht. Een regenput wordt gegraven aan de noordzijde van de woning. Het privaat met daaronder een beerput wordt enkele meters achter de woning geplaatst.

In de woning worden twee stookgelegenheden gemaakt, één in de keuken en één in de huiskamer. De kosten voor de bouw van deze woning worden geraamd op 2250,-- gulden (€ 1.022,--). Op 16 november 1926 is de vergunning erdoor en kan met de bouw begonnen worden.

De eerste steen wordt gelegd op 2 april 1927 door de jongste zoon; de 6-jarige Antonius van der Hoorn. Het huis krijgt de naam "Johanna", waarschijnlijk naar de vrouw des huizes, maar het is ook mogelijk dat het mede naar haar moeder, Johanna van den Broek-van der Linden vernoemd is.

De familie Van der Hoorn moet een zucht van verlichting geslaakt hebben toen het huis af was. Hoewel het naar onze hedendaagse opvattingen ook nog een klein huis is, hebben de gezinsleden in vergelijking met het vorige "huisje" nu een zee van ruimte tot hun beschikking, compleet met bedsteden en een echte zolder.

Een nieuwe schuur

Op 2 juni 1931 komt wederom een verzoek van Van der Hoorn bij de gemeente binnen, nu om een bouwvergunning voor het bouwen van een stenen schuur op de plaats van de oude houten noodwoning. Het moet een fraaie schuur worden, halfsteens, en een met pannen gedekte hout onderschoten kap. De vergunning is wederom snel binnen, op 8 juni 1931 kan hij in principe met de bouw beginnen. Door omstandigheden wordt deze schuur echter niet gebouwd, de economische situatie in de crisistijd zal hierbij zeker een rol gespeeld hebben.

Maar een eigen schuur is zeker voor schipper hard nodig. Op 18 september 1938 dient van der Hoorn wederom een verzoek in voor een bouwvergunning voor een nieuwe schuur, nu een houten schuur met eterniet golfplaten op betonnen voet, die gebouwd

moet worden vlak achter het huis. De afmetingen van de schuur bedragen 4 x 7 meter, de betonnen voet is 5 x 8 meter en hij wordt gebouwd door timmerman M. Jansen uit Nieuwe Wetering.

In het rapport van gemeenteopzichter S. Strijk staat te lezen dat hij adviseert om de vergunning te verlenen, maar *wel is er ontheffing nodig, het wordt echter een knappe schuur, gedeeltelijk is hij zichtbaar vanaf de weg. Het is daarom wel goed om de voorwaarde te stellen dat hij aan drie kanten groen geschilderd moet worden*. Opzichter Strijk besluit met de opmerking *Voor een steenen schuur heb de man geen geld om reden er dan heiwerk ook onder moet*.

Hoe gaat het verder met de bewoners?

Op 23 april 1939 overlijdt Johanna Maria (Anna) van der Hoorn-van den Broek, zij is dan 55 jaar oud. Na de dood van zijn vrouw treedt Adrianus van der Hoorn in het huwelijk met Huberta (Betsy) Petronella Verbeek. Maar ook Adrianus is geen lang leven beschoren, op 17 april 1945 overlijdt hij plotseling op 63-jarige leeftijd. Aangifte wordt gedaan door zijn zoon Johannes Jacobus van der Hoorn, tuinder, 35 jaar oud.

Het huis blijft vervolgens bewoond door leden van de familie Van der Hoorn. Zoon Jo en dochter Jacoba wonen later nog samen in het huis en nadat het huwelijk van de jongste zoon, Antonius, op de klippen is gelopen komt ook die weer thuis wonen. Nadat zijn broer en zus overleden zijn blijft Antonius alleen over in het huisje waarvan hij op 6-jarige leeftijd de eerste steen heeft gelegd.

De laatste Van der Hoorn, die Noordveenweg 17 bewoont, is Toon van der Hoorn, hier in gelukkiger tijd, toen hij trouwde met Catrien Kluivert

Op 9 december 2002 is Antonius van der Hoorn op 81-jarige leeftijd overleden en blijft het inmiddels bouwvallige huis enkele jaren leeg staan. Er is in jaren geen groot onderhoud aan verricht en binnen

de familie is er niemand die er brood in ziet om het op te knappen.

Een nieuwe eigenaar

In januari 2004 lopen Rick Drieman (geboren in Amsterdam) en zijn vrouw Mariska (geboren in Haarlem) te wandelen over de Noordveenweg met hun dochter Merel in de kinderwagen. Zij wonen dan aan de Voorweg in het huis van het biologisch dynamisch bedrijf "de Vier Jaargetijden", waarvan Rick mede-eigenaar is. Vanwege de aanleg van de HSL en een dreigend faillissement moet dit bedrijf echter verdwijnen, waardoor zij hun woning kunnen kwijtra- ken. Het valt hen op dat het huisje aan de Noord- veenweg 17 er wel erg verlaten uit ziet. Als zij door het raam naar binnen kijken zien zij een oude tafel staan met wat rommel erop en als zij in de komende tijd af en toe weer eens naar binnen kijken, blijkt er niets verandert te zijn aan de opstelling van de spul- len.

Zij zijn eigenlijk meteen verliefd op het huisje en al snel loopt Rick er ook een keer langs met zijn ouders. Zijn vader ziet het eigenlijk niet zo zitten. Hij heeft samen met Rick al eens een oude woning opgeknapt en heeft weinig trek in een nieuwe verbouwing. Zij moeten eerst maar eens navraag doen, want mis- schien woont er toch nog iemand in en zo niet, staat het eigenlijk wel te koop? Van alle kanten horen zij dat het *niks wordt, want er zijn er al zoveel om dat huis geweest*.

Noordveenweg 17 enige jaren terug tijdens in de winter

Op een dag ziet Rick Drieman Koos van der Hoorn uit het huis komen. Hij is de zoon van de laatste bewo- ner en beheert het huis. Op de vraag of het huis te koop staat, vraagt Koos op zijn beurt: *Willen jullie het soms eerst zien?* Dat is niet tegen dovemansoren gezegd en zij krijgen een rondleiding door huis en schuur. De boel is danig vervallen, met de (nog steeds groen geverfde) schuur is niets te beginnen, die is rijp voor de sloop. De burens hebben hem al provisorisch gestut. Het huis zelf verkeert ook in een deplorabele toestand. De originele planken vloer (nog prachtig beschilderd met bloemen) is helemaal verrot evenals de zolder, het dak, de kozijnen, kortom, bijna alles. De stank is onbeschrijfelijk. Alle katten uit de

buurt hebben het huis als overdekte kattenbak gebruikt in de tijd dat het huis leegstond. Vrienden van Rick gebruiken nog lange tijd de naam *de Kat- tenbak* als zij het huisje bedoelen.

Toch laten zij zich niet ontmoedigen en vertellen aan Koos van der Hoorn dat zij het huis dolgraag willen kopen. Niet om het te slopen, maar om het op te knappen. *Moeten jullie eerst niet weten hoeveel het kost?* vraagt Koos. Hij belooft er over na te denken, want er zijn nog meer liefhebbers voor het huis. Rick belt daarna regelmatig de familie Van der Hoorn op om te vragen hoe het met de verkoping van het huis staat en op een goed moment mogen zij een bod uitbrengen.

Er blijkt dat drie personen hetzelfde bod hebben gedaan, maar Rick en Mariska willen het huis op- knappen, voor de andere twee is slopen de enige optie.

De familie Van der Hoorn kiest voor de familie Drie- man als nieuwe eigenaar.

Zo te zien is er nog het een en ander aan het huis op te knappen

Een lastige erfkwestie

Op 14 september 2005 kunnen zij het huis kopen met alles erop, erin en eraan, maar een week voordat het koopcontract getekend wordt blijkt uit gegevens van het kadaster dat de familie Van der Hoorn niet de eigenaar van het huis is. Het staat nog op naam van Betsy Verbeek, de tweede vrouw van Adrianus van der Hoorn. De familie Van der Hoorn is al die jaren in het huis blijven wonen zonder te weten dat hun stiefmoeder de eigenlijke eigenaresse is.

Een notaris doet veel moeite om de erven van Betsy Verbeek te vinden. Er worden uiteindelijk drie erfge- namen in Putten gevonden, voor Rick Drieman bete- kent het echter dat het voorlopige koopcontract met de familie van der Hoorn niet geldig is.

Omdat hij zeker van zijn zaak was had Rick met behulp van vrienden de schuur al afgebroken en allerlei kosten gemaakt. De familie uit Putten meent vervolgens dat het huis zeker 500.000 euro op kan brengen. Rick moet de nodige telefoontjes plegen en foto's opsturen waarop de bouwvallige toestand te zien is, om hen te laten inzien dat dat bedrag voor dit huis veel te hoog is.

Door de rechtbank is uiteindelijk besloten dat de familie Van der Hoorn wegens gewoonterecht de eigenaar is en de erven Verbeek krijgt als compensatie net als de leden van de familie Van der Hoorn een gedeelte van de verkoopsom.

De verbouwing

Rond Pinksteren 2006 kunnen zij met de verbouwing beginnen.

Omdat Rick er een voorstander van is om werk uit te besteden aan mensen uit de omgeving wordt aanmer Van der Luit aangenomen voor het "grote" werk. Voor het maken van een plan vraagt hij architect Reinier Verbeek, die hij heeft ontmoet als klant op de biologische markt in Leiden. Deze is tegen het klakkeloos bouwen van nieuwe huizen, want nieuwbouw heeft minder karakter en is lang niet altijd goedkooper.

Hij woont zelf aan de Nieuwe Rijn te Leiden in een door hem verbouwde bierbrouwerij en is gespecialiseerd in het opknappen van oude panden en de firma Van der Luit heeft al eens een klus voor hem gedaan. De architect verklaart zich bereid het denk- en tekenwerk voor 'dit leuke huis' ter hand te nemen, alhoewel Nieuwe Wetering eigenlijk buiten zijn regio ligt. *(N.B. ook het veelbesproken Scheltemacomplex in Leiden is onder regie van Verbeek verbouwd.)*

Voor de aanleg van de centrale verwarming wordt de firma Van der Geest uitgenodigd.

Bij de verbouwing worden zoveel mogelijk oude materialen en afvalhout gebruikt. Alle pannen worden één voor één van het dak afgehaald (1200 stuks) en met groene zeep goed schoongemaakt. Voor de betimmering van het dak worden originele kraaldelen opgezocht. Het dak wordt van buitenaf geïsoleerd, waarna de panlatten erop komen en de originele dakpannen weer teruggelegd. De zolderbalken zijn origineel maar de zoldervloer is er opnieuw in gemaakt. Een Egyptische constructeur adviseert om op de benedenverdieping een houten vloer te timmeren boven een cementen vloer, wat later goed uitpakt. Tijdens de verbouwing stort de zuidmuur gedeeltelijk in. Grote schade wordt echter voorkomen omdat die nieuwe vloer de rest van de muren voldoende steun geeft om overeind te blijven.

Nieuwbouw aan de achterkant

Achter het huis op de plek van de oude schuur wordt een aanbouw gemaakt van 7 x 7 meter. De oppervlakte van het oude huis is 9 x 5 meter, dus het huis is bijna twee maal zo groot geworden. Dit valt nog onder restauratie met nieuwbouw, maar als het nieuwe gedeelte groter gemaakt wordt zijn er andere vergunningen nodig.

De heipalen voor de nieuwe aanbouw worden erin "getrild" in plaats van geheid (in verband met overlast voor de burens) en er wordt een betonnen balk gemaakt waar het oude huis en dak als het ware aan hangen zodat het huis ondanks de zachte veengrond niet kan gaan verzakken.

Op 17 juli 2006 legt dochter Merel officieel de eerste steen voor de nieuwe aanbouw. Van der Luit heeft met veel vakmanschap allerlei oude details in het

nieuwe gedeelte aangebracht, waaronder het opvallende metselwerk onder en boven de raamkozijnen. Ook wordt zoveel mogelijk de vorm van het originele raamkozijnen aangehouden. Een voorgeschreven breed rooster in de schuiframen voor de ventilatie wordt resoluut afgewezen.

Na de bouwvak is het grote werk gedaan en kunnen ze zelf aan de slag.

Het plan was zoveel mogelijk oud materiaal her te gebruiken. Dat is gelukt. Eén kastdeur is uit het oude huis afkomstig en verder is er hoofdzakelijk oud materiaal aangeschaft. Aan de muur in de huiskamer is de vloer van een boerderij uit Noordwijk getimmerd en in de slaapkamer is hout gebruikt van kennissen die het opruimden. Het hek vóór het huis komt uit Frankrijk.

Het is als het ware een "gerecycled" huis geworden. In december 2006 is de verbouwing zover gevorderd dat zij in het huis kunnen gaan wonen.

Aan de schuur moest ook nog iets worden gedaan.

De afwerking is nog in volle gang

De verbouwing is nog niet achter de rug. Aan de (originele) kelder moet nog gewerkt worden, want die is lek. Verder staat er onder andere nog een grote boekenkast in de huiskamer op het verlanglijstje. Op de aanbouw aan de achterkant moet nog een nok komen en als dat achter de rug is worden de stenen van het oude gedeelte schoongemaakt en alles opnieuw gevoegd.

Bij het opknappen van de tuin blijft de rozenstruik op de zuidoosthoek van het huis gehandhaafd. Deze is jaren geleden geplant door de familie Van der Hoorn en is, ondanks de werkzaamheden eromheen, goed door de verbouwing heen gekomen. Mariska vindt daarom dat deze rozenstruik zijn plaatsje naast het huis echt verdient heeft.

Ze voelen zich inmiddels goed thuis in dit buurtje op de Nieuwe Wetering. Tijdens het werk aan het huis werd zelfs spontaan door de burens hulp aangeboden. Ook dochter Merel heeft het erg naar haar zin, de school is vlakbij en het wijkje aan de Regenboogweg is rijk aan kinderen.

Het verkeer dat over de Noordveenweg komt is een kleine domper; het kan af en toe vrij druk zijn met sluipverkeer dat de drukke A4 probeert te mijden. Als dan blijkt dat de brug dicht is kunnen sommige automobilisten erg agressief reageren. Inmiddels heeft Mariska een baan dicht bij huis gekregen. Eerst werkte zij bij een reisbureau in Zandvoort, maar sinds kort bij bureau "Riksja on line" in Leiden. Daar regelt zij in een heel leuke sfeer reizen, die mensen uitzoeken op internet. Ook Rick heeft zijn werk dicht bij huis. Er is een doorstart gemaakt met het bedrijf "De Vier Jaargetijden", onder de naam Mulder AGF aan de Floraweg. Dit is een marktbedrijf voor de groothandel in biologische groente.

De reacties van de buitenwacht

Hoewel 90 % van de kennissen hen voor zot verklaarden dat zij het huisje wilden gaan verbouwen, wordt er nu door enorm veel mensen positief gereageerd als zij het resultaat zien. Ook de naaste burennamen zijn er zeer over te spreken, hun eerste vraag was; "wanneer gaan jullie het slopen?" Op het antwoord: *nooit, want we gaan het opknappen!*, reageerde men verheugd, omdat ze het zo'n leuk pand vonden. En volgens Rick en Mariska lijkt iedereen in Nieuwe Wetering wel gerelateerd te zijn met de familie Van der Hoorn, want zij spreken zoveel mensen wiens opa, oma, oom of tante in het huisje gewoond heeft.

Tot slot

Op de vraag of zij een dergelijke verbouwing nog een keer zouden aandurven luidt het antwoord: *Niet meteen morgen, maar over 10 of 15 jaar misschien weer eens. De verbouwing is niet tegengevallen, want we hadden een redelijk overzicht van onze capaciteiten en hebben het ons niet zwaarder gemaakt dan we aan konden.*

Maar als ze samen de foto's bekijken van de toestand, waarin het huis verkeerde vóór de verbouwing, begrijpen ze eigenlijk niet hoe ze de moed hebben gehad en het voor elkaar hebben gekregen om daar in zo'n korte periode een bewoonbaar huis van te maken.

Bronnen:

Archief Gemeente Alkemade
Archief Stichting Oud Alkemade
Familie Drieman, Noordveenweg 17, Nieuwe Wetering
Email adres: mariska3man@casema.nl
Huizenonderzoek in de gemeente Alkemade, B. Bisschop
Foto's van familie Van der Hoorn en Drieman

Naschrift

De familie Van der Hoorn heeft nog een heel oude foto in bezit en zou graag willen weten wie er op de foto staan. Het vermoeden is dat de foto is gemaakt voor de eerste (houten) woning.
Wie kan de familie Van der Hoorn helpen?

NIEUW THEMA IN HISTORISCH CENTRUM:

BEN ICK VAN DUITSCHEN BLOET

De nieuwe tentoonstelling over de Duitse immigranten uit de achttiende en negentiende eeuw en hun nazaten en wie is dat niet?

Bijna iedere familie is wel verwant aan een voor oorsprong Duitse familie.

Ze kwamen hier in onze streken om te maaien, turf te steken, band en garen te verkopen, kortom allerlei arbeid te verrichten waar op dat moment vraag naar was. En voor die arbeid werd zo goed betaald of er was in de Heimat zo weinig werk, dat er veel mannen hier bleven en een gezin stichtten. Daarmee een bijdrage leverend aan onze genen. Jawohl.

Bent u geïnteresseerd geraakt? Dan bent u hartelijk welkom in ons Historisch Centrum vanaf zondag 7 september 2008, 14.00 uur. Auf wiedersehen.

R.O.N.A.T.A

Onlangs ontving de Stichting Oud Alkemade een klein gedeelte van het papieren archief van de veiling EMM, die stond aan de Sotaweg in Roelofarendsveen. Tot onze verbazing troffen wij een programmaboekje aan van het feestprogramma bij gelegenheid van het vijfjarig bestaan van het Wit Gele Kruis in Roelofarendsveen op 1 augustus 1925. Het belangrijkste onderdeel van dit feestprogramma was een markt, met de naam R.O.N.A.T.A., die bedoeld was om gelden in te zamelen voor het Anti Tuberculose Fonds van het Wit Gele Kruis.

Dit programmaboekje bracht de redactie op het idee eens te onderzoeken hoe het gesteld was in die tijd met de t.b.c.-lijders en de t.b.c.-bestrijding.

T.B.C.

't Was somber en stil in het huis, waar pas de jonge moeder was gestorven aan tuberculose. In de half-donkere kamer zit de man, wezenloos en bleek voor zich uit te staren. Dicht tegen hem aan, als schuilen ze voor iets akeligs, zijn drie kinderen, jongens, de oudste 10, de jongste 5 jaar. De kleinste begrijpt nog niet, wat er gebeurd is. Zijn gezichtje staat ernstig en wijd-open kijken zijn oogen angstig naar de droevige gezichten van de mensen rondom hem.

In een andere hoek der kamer zit de vader der overledene, een eenvoudige man. Het is zijn derde volwassen dochter, die hij nu door die vreeselijke ziekte heeft verloren. 't Is een arme man, altijd als arbeider bij de boeren gewerkt, nooit veel tijd gehad zich te ontwikkelen. Hij vertelt: Zoo ongelijk dat toch kan gaan, den eenen mensch of den anderen. Hij had nu bekant veertig jaar geleden al bloed opgebracht, deed het af en toe nog wel eens. 's Winters altijd hoesten. De dokter, een aardige kerel, die wist het al precies. Als 't hoesten erg werd, stuurde hij altijd maar om een fleschje bij dien dokter en tegen het voorjaar knapte hij altijd weer aardig op. Onderzocht, nee, dat was hij niet, dat deden ze tegenwoordig meer. Met dat al was hij nu toch al 75 geworden, maar zijn kinderen, die waren niet zoo sterk. Drie dochters had hij nu verloren, ja soms kon hij wenschen niet zoo oud geworden te zijn. Want 't is toch zoo erg, als ge uw kinder weg moet brengen.

In de slaapkamer, naast de doode, zit een bevend oud vrouwtje, snikkende biddend.

Zo omschrijft in 1925 een huisbezoekster de situatie, die zij aantrof nadat één van haar patiënten overleden was aan tuberculose. In die tijd bestonden er nog geen geneesmiddelen tegen deze gevreesde ziekte, die talloze slachtoffers maakte. Er werd vooral geprobeerd te voorkomen dat mensen ziek werden. Men realiseerde zich inmiddels dat het ging om een besmettelijke ziekte, die van de ene mens op de andere kon worden overgebracht. Daarom werd er veel aandacht besteed aan hygiëne.

Ook in de gemeente Alkemade eiste tuberculose veel slachtoffers. De huisbezoeksters van het Wit-Gele Kruis (en ook andere Kruisverenigingen) deden dagelijks de ronde om zieken te verplegen en te adviseren

Tekening van Willy Sluiter (1925)

NEDERLANDSE CENTRALE VERENIGING TOT BESTRIJDING DER TUBERCULOSE

Wees zindelijk op Uw lichaam en vooral op Uw handen!

Leer ook Uw kinderen zindelijk te zijn!

over de omstandigheden, waaronder de bevolking leefde. Kleine, vochtige en donkere woningen, met veel volwassenen en kinderen bij elkaar zorgden voor een gemakkelijke verspreiding van de ziekte.

In 1882 werd door de Duitse bacterioloog Robert Koch de tuberkelbacil ontdekt, waarmee duidelijk werd dat tuberculose een besmettelijke ziekte was, die van de ene mens op de andere kon worden overgedragen. Tot die tijd was de algemene opvatting dat tuberculose een erfelijke ziekte was, omdat vaak kinderen, waarvan de ouders aan de ziekte leden ook tuberculose kregen.

Aan het eind van de negentiende eeuw wordt 20 % van de sterfgevallen in Nederland veroorzaakt door tuberculose. Na de Eerste Wereldoorlog blijkt de sterfte aan tuberculose sterk te stijgen. In 1914 zijn er in ons land 140 doden per 100.000 inwoners te betreuren, terwijl in 1918 dit getal al is toegenomen tot 200 per 100.000 inwoners. Na de Eerste Wereldoorlog daalt dit getal weer. In 1920 worden er 147 doden per 100.000 geteld. In de jaren daarna neemt dit getal nog verder af. 1921: 127 doden; 1922: 114 doden; 1923: 105 doden. In 1924 is er echter weer een lichte stijging van het aantal doden: 106 per 100.000 inwoners. Door de slechte levensomstandigheden blijken arbeiders en hun gezinnen extra vatbaar te zijn voor ziektes. Zij leven vaak dicht op elkaar in kleine, vochtige en donkere behuizingen. Ook de beperkte en eenzijdige voeding ondermijnt hun weerstand.

Dit alles blijkt een voedingsbron te zijn voor tuberculose. Patiënten teren langzaam weg en daarom wordt de ziekte in de volksmond ook wel 'vliegende tering' genoemd.

Patiënten met een goed gevulde beurs kunnen het zich permitteren om goed te eten, te rusten en te kuren. Dit is voor arbeiders niet weggelegd.

De ziekte is duidelijk een gezinsziekte. Voor een succesvolle bestrijding moet men de gezinnen opsporen, waarin tuberculose voorkomt. In deze gezinnen moet men voorts alle gevallen van tuberculose vaststellen en voor elk geval de gewenste behandeling bepalen. Bij deze behandeling gaat het in deze jaren vooral om

zo veel mogelijk hygiëne, want een adequaat medicijn is nog niet beschikbaar.

Niet iedereen is het met deze werkwijze eens, want in het blad "Tegen de Tuberculose" verschijnt een ingezonden brief van een lid van het Burgerlijk Armbestuur, dat geen bijdragen meer wil toekennen aan lijders aan tuberculose. Hij is van mening dat de besmetting niet moest worden tegengegaan, zodat het Nederlandse volk een grotere immuniteit tegen tuberculose zou opbouwen.

In 1922 adviseert een staatscommissie een landelijk netwerk in te stellen van Gemeentelijke Gezondheidsdiensten en Provinciale Verenigingen, die de organisatie van de tuberculosebestrijding ter hand zullen nemen. Plaatselijke verenigingen, zoals het 'Wit-Gele Kruis' nemen echter het voortouw.

Op 30 september 1928 ontdekt de Schotse onderzoeker Alexander Fleming penicilline.

Maar het zou nog tot het einde van de Tweede Wereldoorlog duren voordat er een begin kon worden gemaakt met de bestrijding van tuberculose in Nederland door patiënten te behandelen met penicilline. Het aantal tuberculosepatiënten daalt dan drastisch. In 1951 worden er nog 15.000 patiënten geteld, terwijl dit aantal in 1966 gedaald is naar 3.700.

T.B.C.-bestrijding.

In het bovenstaande hebben we gezien wat voor gevolgen een t.b.c.-besmetting had voor de patiënt en zijn omgeving. Hoe probeerde men de ziekte te bestrijden en te voorkomen dat deze meer slachtoffers maakte? Op de eerste plaats probeerde men de zieke af te zonderen door hem onder te brengen in een aparte slaapgelegenheid. Dit betekende in de praktijk een eigen bed met toebehoren. Verder diende men alles waarmee de patiënt in aanraking kwam te ontsmetten. Vooral lijf- en beddengoed werd ontsmet in daarvoor ontworpen kookketels. Speciaal versterken- de middelen moesten de weerstand van de patiënt verhogen.

Omdat schone lucht zeer heilzaam werd geacht voor t.b.c.-patiënten konden deze in aanmerking komen

voor uitzending naar sanatoria, die vooral in bosrijke streken waren gevestigd. Lang niet alle patiënten konden in aanmerking komen voor uitzending vanwege het beperkt aantal beschikbare plaatsen in de sanatoria, de hoge kosten, maar vooral doordat patiënten, die een besmettingsgevaar vormden niet werden opgenomen. Als gevolg hiervan werd veel energie gestopt in het zo veel mogelijk bevorderen dat t.b.c.-patiënten ook in de thuissituatie zuivere lucht konden inademen. Hiertoe werden ligtenten verstrekt, zodat de patiënt zoveel mogelijk in de buitenlucht kon verblijven. Dit noemde men 'kuren'. Ook werden er in tuinen open tuinhuisjes, die met de zon mee konden draaien, gebouwd. In deze huisjes lag de patiënt de hele dag zo veel mogelijk in de zon.

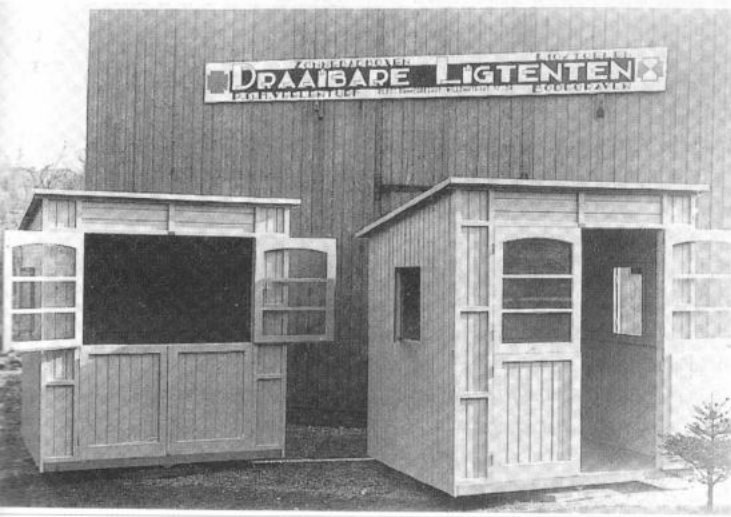
In de loop van 1920 neemt het plaatselijk comité van de Katholieke Sociale Actie (KSA) in Roelofarendsveen en Oude Wetering het initiatief om een vereniging voor ziekenverpleging op te richten. Dit, omdat het bestuur er van overtuigd is dat een dergelijke vereniging in een grote behoefte kan voorzien. In een voorbereidingsvergadering worden de plannen door kape- laan Sijtermans, geestelijk adviseur en dr. van Dooren, huisarts, toegelicht. Omdat er veel steun is voor dit initiatief wordt in augustus 1920 dan ook de vereniging 'het Wit-Gele Kruis' opgericht.

Bijna 90% van de katholieke bevolking meldt zich daadwerkelijk als lid van de nieuwe vereniging aan. Ondermeer van de Gemeente Alkemade, maar ook van andere organisaties wordt subsidie ontvangen, zodat nog in hetzelfde jaar een verloskundige, zuster Versteeg, en een ziekenverzorgende, zuster Puts met hun werk kunnen beginnen. Dat hun werk van groot belang was wordt al snel duidelijk, want in de eerste vijf jaar neemt de kindersterfte aanzienlijk af. In deze jaren worden drie jeugdige patiënten met behulp van het 'Wit-Gele Kruis' in sanatoria opgenomen. Het gaat om Jacobus van Zanten (voor gezamenlijke rekening met het R.K. Armbestuur). De kosten bedragen 270,== gulden; om Leo van Klink Cornz.; van deze uitzending bedragen de kosten 465,== gulden; dan is er Mina Koek. Zij is opgenomen in het sanatorium Berg en Dal in Apeldoorn, waarvoor het Wit-Gele Kruis en de Ouders de kosten gezamenlijk dragen. Tenslotte betaalt 'het Wit-Gele Kruis' 56,== gulden aan de verplegingskosten van twee kinderen van J. Cozijn in Oude Wetering.

Ook worden er ligtenten aangeschaft, zodat tbc-patiënten thuis in de tuin kunnen kuren.

Eerste lustrum Wit-Gele Kruis

Omdat ook in de gemeente Alkemade tuberculose een steeds groter probleem wordt, neemt het bestuur van 'het Wit-Gele Kruis' het besluit om de bestrijding van tuberculose op een andere manier ter hand te nemen. Al snel wordt duidelijk dat de financiële mid- delen ernstig te kort schieten om op een goede en verantwoorde wijze tuberculose te bestrijden. Daarom besluit het bestuur naar aanleiding van het drie- jarig bestaan van het Wit-Gele Kruis op 1 augustus 1923 een fonds te stichten voor on- en minvermo- gende tuberculoselid- ders. Om dit fonds van middelen te voorzien is er van 25 tot 27 september een ten-

Ligtenten, fabricaat Veelenturf, Bodegraven
Foto uit boek *Tien eeuwen in Rijn en Gouwe* (1999)

toonstelling in de Pancratiuszal. Deze tentoonstelling van de plaatselijke middenstand wordt opgeluisterd met allerlei spelen, waar men tegen betaling aan kan deelnemen. Zo kan er gesjoeld worden, touwtje worden getrokken, aan koekhapen gedaan of prijsbiljarten gespeeld. Ook is er een rad van avontuur. En natuurlijk vindt er een loterij plaats en worden er bloempjes (bloemen?) verkocht. Kortom, op allerlei manieren wordt gepoogd geld in te zamelen voor het goede doel.

Mevrouw Broekhof, t.b.c.-patiënt, lag twee jaar in een lichttent, die in de binnentuin op de Zuidhoek geplaatst was bij het café Broekhof. Toen zij t.b.c. kreeg werd ze voor de keus gesteld om te kuren in een sanatorium of in een lichttent. De dokter verbood haar te lopen, zodat haar man haar dagelijks van en naar de lichttent moest dragen. Vanwege het gebrek aan beweging werd zij steeds zwaarder, waardoor dit voor haar man steeds moeilijker te volbrengen was. Foto uit 1940 van familie Broekhof.

Twee jaar later wordt het eerste lustrum van het 'Wit-Gele Kruis' gevierd en opnieuw besluit het bestuur om gelden te gaan inzamelen voor het Tuberculosefonds. Op 12 maart vindt er in de Pancratiuszal een verloting plaats. Huis aan huis worden loten verkocht à 50 cent per stuk. Er zijn ruim zestig prijzen te verdienen, waaronder fraaie kunstvoorwerpen, aldus een wervende advertentie. Maar er is meer nodig. Met de ervaringen van twee jaar geleden nog in het achterhoofd besluit het bestuur opnieuw een grote feesttentoonstelling te organiseren en wel van 22 september tot 24 september 1925 in de Pancratiuszal. De plaatselijke winkelstand zal acte de presence geven.

Om de tentoonstelling van een pakkende naam te voorzien schrijft het bestuur een prijsvraag uit. De inwoners geven blijk van hun creativiteit en uiteindelijk komen er 16 oplossingen binnen:

1. E.R.W.T. Eerste Roelofarendsveense Winkeltent.
2. E.R.W.E.N.T. Eerste Roelofarendsveense Winkel en Nering Tentoonstelling.
3. R.E.M.T.O.R.E.N. Rooms-katholieke eerste middenstandstentoonstelling Oude Wetering, Roelofarendsveen en Nieuwe Wetering.
4. W.E.N.T.A. Winkel en Neringtentoonstelling Alkemade.

5. D.E.V.E.R. De eerste Veensche Etalage Reclame-stand.
 6. E.M.T.A. Eerste Middenstandstentoonstelling Alkemade.
 7. E.M.T.R.O.N. Eerste Middenstandstentoonstelling Roelofarendsveen, Oude-, Nieuwe Wetering.
 8. E.R.M.I.T. Eerste Roelofarendsveensche Middenstandstentoonstelling.
 9. E.R.K.E.R. Eerste Rooms-Katholieke Expositie Roelofarendsveen.
 10. G.R.O.E.N.W.E.T. Groote Roelofarendsveensche, Oude- en Nieuwe Weteringsche Etalagetentoonstelling.
 11. A.L.W.E.E.R. Algemeene Liefdadigheids Winkel Etalage Expositie Roelofarendsveen.
 12. E.L.T.A. Eerste Liefdadigheidstentoonstelling Alkemade.
 13. R.E.T.E.L. W.G.K. Reclame Etalage Tentoonstelling Eerste Lustrum "Wit-Gele Kruis".
 14. R.A.T.N.O.T. Roelofarendsveensche Algemeene Tentoonstelling voor Onvermogene Tuberculoseliders.
 15. D.E.T.O. Door Expositie tot Ondersteuning.
 16. R.O.N.A.T.A. Roelofarendsveensche, Oude Weteringsche, Nieuwe Weteringsche Anti Tuberculose Actie.
- Op 7 september komt het bestuur in vergadering bijeen en besluit met unanieme stemmen om R.O.N.A.T.A. te kiezen als naam voor de tentoonstelling. De bedenker van deze naam is kapelaan H.A. Ulleman, die beloond wordt met een kistje sigaren.

In het programmaboekje voor de tentoonstelling valt het volgende te lezen over de winkelstand van Alkemade.

Dat in onze gemeente Alkemade de winkelstand zich in de laatste jaren in steeds grootere bloei verheugt, zal wel geen inwoner ontkennen. Men denke slechts, om een voorbeeld te noemen, aan de verschillende geheel nieuwe of nieuw-ingerichte winkels, die den laatsten tijd in heel de gemeente zijn geopend, waaruit de vooruitgang en de energie van den zakenman toch blijkt. En al blijft de lust van den dorpsbewoner toch altijd bestaan om naar de stad te trekken en daar inkoop te doen, naar gelang in het eigen dorp meer keuze van artikelen en meer billikheid in prijs komt zal hij ook zijn eigen dorpsgenooten liever bevoordelen dan de groote winkeliers uit de stad. We willen de lezer ook de beschrijving der stands niet onthouden.

1. M. Seip Roelofarendsveen. Modes
2. S. Hoekstra, Oude Wetering. Ochtend- en opfokvoeder.
3. J.H. van der Meer, Roelofarendsveen. Kruidenierswaren.
4. C. van der Meer, Roelofarendsveen. Brandstoffen.
5. J.C. de Jong, firma Rietfort, Oude Wetering. Koek en banket, grossierderij.
6. Jac. van der Meer, Roelofarendsveen. Glas, porcelain, nikkelwaren en luxe-artikelen.
7. W. Hölscher, Roelofarendsveen. Land- en tuinbouwbenodigdheden.

8. R.-K. Coöp. Verbruiksvereniging "Ons Belang", Roelofarendsveen.
 9. J.J. de Koning, Roelofarendsveen, comestibles.
 10. B.H. Stockmann, Roelofarendsveen. Complete meubilering en wintergoederen.
 11. L. Bakker, Roelofarendsveen. Electriciteitswerken.
 12. H.F. Schouten, Roelofarendsveen. Rijwielen, kachels, etc.
 13. P.Th. Vink, Roelofarendsveen. Rijwielen, etc.
- Naast de standhouders zal er in de Pancratiuszaal ook nog het nodige vermaak geboden worden. Het programmaboekje kondigt aan: *een bazar met loterij, een gezellig ingerichte consumptiezaal, publieke vermaken, waaronder touwtrekken, sjoelbakken*

Bronnen

Swankhuisen, Marianne e.a., Bleekneusjes, vakantiekolonies in Nederland 1883-1970, uitgeverij THOTH, Bussum, 2003.
 Archief Stichting Oud Alkemade.
 Tegen Tuberculose, Orgaan van de Koninklijke Nederlandse Centrale Vereniging Tot Bestrijding der Tuberculose. 21^e jaargang, nummer 3, 22^e jaargang, nummer 5, 87^e jaargang, nummer 3.
 Hueting, Ernest., 100 jaar Tuberculosebestrijding in 's-Gravenhage. Uitgave bij het honderdjarig bestaan van de 's-Gravenhaagse Stichting tot Steun aan de Bestrijding van Tuberculose. Den Haag, 2004.
 Gedenkboek van de Nederlandse Centrale Vereniging tot Bestrijding der Tuberculose, onder redactie van Dr. L.C. Kersbergen. Den Haag, 1953

Alkemade's Website Alfabet

Hier volgen weer enkele interessante websites voor de lezers van de Alkmadders.

Een uitgebreide zoekpagina op het gebied van de genealogie is te vinden op www.StamboomSurfpagina.nl

Informatie over familienamen van Aalders tot van der Zwiep is te vinden op www.familienamen.beginthier.nl

www.geneanet.nl: in de online stambomen zijn 201.669.442 namen aanwezig, te vinden door middel van zoekopdrachten op familienaam en gemeente.

Ingezonden bericht: De familie Hoogenboom/Hogeboom

Met veel plezier lees ik elke uitgave van de Alkmadders. Zo blijf ik na al geruime tijd in Leiden te wonen toch nog bij de Veen betrokken. Ik hou mij al enige jaren bezig met het in kaart brengen van de Hoogenboomen en Hogeboomen in de Veen en heb een en ander een tijdje terug in een website omgezet. Het adres van deze website is www.famhoogenboom.nl. De opgenomen stamboom is een rechte lijn vanuit mijn pa en oma (Piet de kleermaker) naar Bastiaan Hoogenboom die rond 1680 geboren moet zijn.

Zijn afstammelingen (allemaal tuinders) ben ik nu in kaart aan het brengen. Ik ben daarmee redelijk ver, heb alle huwelijksaktes van de burgerlijke stand doorgenomen en heb er heel veel kunnen plaatsen. Ik loop echter vast daar waar de burgerlijke stand de gegevens nog niet openbaar heeft gemaakt. Ook zijn er soms Hoogenboomen die van buiten de Veen komen die ik niet kan plaatsen.

Aanvullingen op deze website zijn dus van harte welkom. Ik heb ook de tak van mijn oma (die ook Hoogenboom genaamd was) in kaart, maar die staat nog niet op de site.

Wie zijn dit?

Bijgaande foto laat een groepje mensen zien die even pauze houden tijdens het plukken van aardbeien.

Waar het is weet ik niet en ook niet wie er allemaal op de foto staan, afgezien van mijn vader, Jan Hoogenboom (Jan van Kaatjes), die in het midden van de boot zit. Ik schat dat mijn vader daar een jaar of 10 is. Aangezien hij in 1932 is geboren, moet dit rond 1940-1942 zijn geweest. Wie weet wie de andere mensen op de foto zijn?

Peter Hoogenboom (zoon van Jan van Kaatjes)

Genealogische vragen:

Ook vastgelopen in het genealogisch onderzoek? Plaats dan in de Alkmadders een oproep, misschien hebben andere lezers het antwoord wel op uw vraag!

voor heeren en dames, een rad van avontuur, plaatwerpen, ringwerpen etc., etc.

De toegangsprijzen zijn vastgesteld op 10 cent per persoon van 10.00 uur tot 19.00 uur en op 25 cent van 19.00 uur tot 22.00 uur.

Eind november 1925 kan het bestuur van het 'Wit-Gele Kruis' de opbrengst van de RONATA bekend maken. Tijdens een feestelijke bijeenkomst wordt het batig saldo van ruim 2000,== gulden openbaar gemaakt. Het bestuur is zeer verheugd over dit goede resultaat. In 'Het Goede Zaad' verschijnt in de week na de RONATA een bericht, waarin melding wordt gemaakt van het feit dat ruim 2400 bezoekers de RONATA hebben bezocht.

Een halve eeuw knippen en scheren in Oude Wetering

Dit jaar is het 50 jaar geleden dat kapper Gert van Staveren zich aan de Oude Wetering vestigde. In die tijd heeft iedereen hem leren kennen als een man die hart voor zijn zaak en de dorpsgemeenschap heeft. Een markante persoonlijkheid die als rechtgeaarde kapper aan zijn klanten altijd de nieuwtjes, leuke en minder leuke verhalen (die andere klanten binnenbrengen) weet te vertellen. Iemand die na een halve eeuw nog steeds ruim de tijd voor zijn klanten neemt.

De start van een loopbaan als kapper

Gert van Staveren is op 10 januari 1933 geboren aan de Westerdijk te Leimuiden, aan de oostzijde van de Oude Wetering. Hij is de vierde op rij uit een gezin van zeven broers en drie zussen. Zijn vader is van beroep veevervoerder; één broer van hem is ook het kappersvak in gegaan.

Als hij 13 jaar oud is, gaat Gert als kappersleerling werken bij Piet Glasbergen te Oude Wetering. Eigenlijk wil hij bakker worden, maar nadat hij een blauwe maandag bij bakker Jan Willem van Wieringen heeft gewerkt, houdt hij dat voor gezien.

Van origine komt Piet Glasbergen uit Rijnsburg. Tijdens de oorlogsjaren is hij te Oude Wetering terecht gekomen en daar blijven wonen. Gert van Staveren belandt bij toeval in het kappersvak als kapper Glasbergen op een goede dag bij vader Van Staveren informeert of een jongen van hem er soms iets voor voelt om inzepertje te worden op de woensdag- en de zaterdagmiddag.

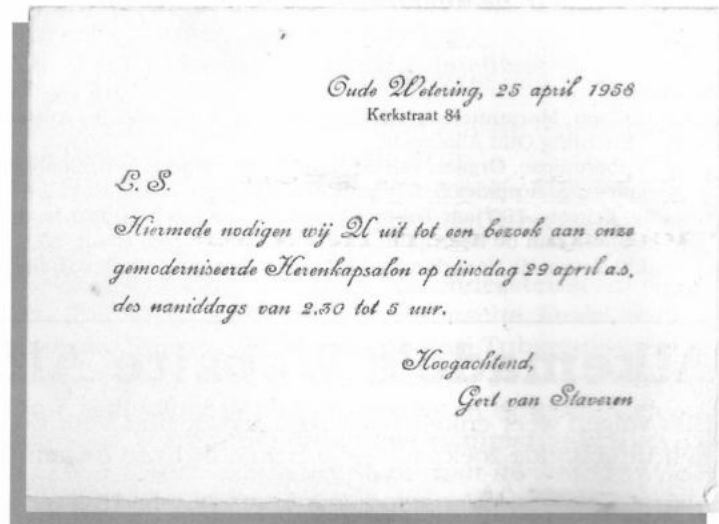
In die tijd laat men zich nog scheren bij de kapper. Het werk bevalt de jonge Gert wel. En als hij in de 7^e klas van de Christelijke School te Oude Wetering zit laat de hoofdonderwijzer hem weten dat hij beter kan gaan werken. Een goede raad, want een studiehooft heeft hij niet, hij is het liefste met zijn handen bezig.

Na zijn leertijd bij Glasbergen werkt hij bij kappers in Leiden, Leimuiden, Wassenaar en Rijnsburg. De laatste kapper heeft in die tijd het Academisch Ziekenhuis als klant en dat is voor Gert een prachtige periode waarin hij veel mensenkennis opdoet. Naast de zieken worden door hem in die tijd ook overleden mensen geschoren. *Bij de een leer je dit en bij zijn collega weer wat anders*, is de lijfspreuk van kapper Gert van Staveren. Een andere lijfspreuk is: *Mijn werk is mijn hobby, mijn hobby is mijn werk*.

Een eigen zaak

Op 29 april 1958 begint Gert van Staveren in Kerkstraat 84 een eigen zaak en start als kleine zelfstandige kapper in het kapperswinkeltje waar hij als leerling begonnen is.

De eerste investering kondigt zich aan: voor 39 gulden kan hij van Piet Glasbergen de winkelvoorraad overnemen.

Gert fatsoeneert zijn handel in de vitrinekast, die hij voor 39 gulden van de vorige eigenaar heeft overgenomen. Foto: familie van Staveren

Van origine bestaat het woon/winkelpand uit twee gedeelten, gebouwd op een stapelfundering van stenen en koeienhuiden. In het verleden heeft Willemijntje Los, eerst gehuwd met Hermanus Prossman en later met Johannes Weststeijn, op deze plek haar beroep als slachtster en vleeshouwer uitgeoefend.

oefend. Als restant hiervan komen zij later nog stapels botten in de tuin tegen.

Vanaf 1891 is hier de manufacturierswinkel van Johann Heinrich Winkeljohann te vinden, geboren in 1857 te Weese in Duitsland. In 1933 komt de in Havelte geboren barbier Bouwe Sluisman in Oude Wetering wonen. Hij begint in het pand van Winkeljohann een kapperszaak, die hij 12 ½ jaar runt. Daarna neemt Piet Glasbergen uit Rijnsburg de zaak over. Ook hij blijft 12 ½ jaar kapper te Oude Wetering, en verhuist dan naar Scheveningen. Als Gert de zaak een beetje op poten heeft trouwt hij op 10 november 1959 met Corrie de Jong van de zeilmakerij aan de Kerkstraat. Hij is remonstrants en zij gereformeerd. Een huwelijk tussen deze twee geloven wordt in die tijd niet door iedereen toegejuicht, maar daar storen zij zich niet aan.

In dat jaar heeft Oude Wetering nog een bloeiend winkelbestand van maar liefst 43 winkels. De scheepvaart is een grote binnenkomer. De winkeliers hebben vergunning om hun waren aan binnenvaartschippers buiten sluitingstijd te verkopen. Het is in de kapperszaak dan ook altijd druk. Naast de bevolking van Oude Wetering hebben zij in de zomer klandizie van de pleziervaart en de rest van het jaar zijn er de binnenvaartschippers, die de barbier langs het water regelmatig weten te vinden. Alleen in februari is er een rustige periode.

Het ligt in de planning om van de zaak een dames- en herenkapsalon te maken, want Gert is ook volleerd dameskapper, maar het is bij het knippen van heren gebleven, omdat de zaak daarvoor te klein. De inkomsten worden aangevuld met de verkoop van parfumerie-artikelen en zonnebrillen. Later raakt de damessalon in het vergeetboek. De winkelverkoop wordt in 1973 wel uitgebreid, namelijk met de verkoop van drogisterijartikelen als de buurman van verderop, Johan Meijer daarmee stopt. En als op de Oude Wetering de rookartikelenwinkel van Van Iperen (naast Kolijn) zijn deuren sluit, wordt er ook tabakswaar verkocht.

De eerste 15 jaar van zijn zelfstandige bestaan werkt Gert met personeel van buitenaf, maar daarna staat zijn vrouw Corrie hem altijd terzijde. Zij hebben twee dochters en in de tijd dat die nog klein zijn heeft een zus van Corrie hen veel bijgestaan om alles draaiende te houden.

**Voor een goed verzorgd
kapsel natuurlijk naar:**

DROGISTERIJ-KNIPBAR:

GERT VAN STAVEREN

Kerkstraat 84 - Oude Wetering

Tel. 01713-2930

(donderdag knippen wij op afspraak)

**Ook voor uw parfumerieën en
rookartikelen kunt u bij ons
terecht.**

In de loop der jaren heeft Gert van Staveren tal van vervolgcursussen gevolgd om bij te blijven in het kappersvak. Tot 1975 heeft hij zelfs nog les gegeven aan de Vakschool voor Kappers in Leiden.

Tijdens zijn periode als kapper heeft hij alle mogelijke haarmodes meegemaakt. Van het lange haar in de tijd van de Beatles (werkschuw langharig tuig = zo weinig mogelijk eraf) tot de ultra korte koppies die je tegenwoordig weer ziet. Op de vraag hoe hij daar tegenaan kijkt zegt hij: *Iedere tijd heeft zijn eigen roman en De klant is koning. Ik wil wel adviseren, maar uiteindelijk knip ik zoals het gevraagd wordt.* Gert is een all-roundkapper, ook voor bijvoorbeeld het "Sugar Lee Hooper koppie" draait hij zijn hand niet om, met dat verschil dat er dan een echt scheermes aan te pas komt.

Hij "deed" ook in haarstukjes. Zelf opmeten en advies geven hoe ze het beste gedragen konden worden. Bij sommige mensen heeft dat echter geen resultaat, want die zetten een toupet op alsof het een petje is. Zelf heeft Gert nog zijn eigen haardos en wordt al jaren door zijn vrouw geknipt. Eerst mocht een knecht van hem dit doen, maar toen die er niet meer was zei hij tegen Corrie: *Knip jij er maar eens een brok af* en dat is hem zeer goed bevallen.

Vrijwilliger in hart en nieren

Gert van Staveren is een zeer actief mens en kan slecht stilzitten. 's Zomers is hij veel te vinden in een bootje op het water, een andere hobby is kaarten.

Ook als vrijwilliger staat Gert zijn mannetje.

Van 1970 tot 1995 is hij voorzitter van de winkeliersvereniging van Middenstands Comité Oude Wetering (MCOW). Het winkelbestand van Oude Wetering liep in die periode jaarlijks erg terug. Aan de Meerkreuk heeft Gert van Staveren nog de eerste paal geslagen voor een winkelcentrum met 13 ondernemers uit Oude Wetering, maar ondanks het protest van de winkeliersvereniging heeft zich daar uiteindelijk de Digros gevestigd.

Vanaf 1972 heeft hij in samenwerking met de feestcommissie jaarlijks onder andere de kermis en braderie georganiseerd, waar hij als vast onderdeel steeds met een dropkraam present is.

Ook in het kerkelijk leven is hij actief. Vanaf 1982 is hij lid van een commissie die het onderhoud van de Gereformeerde Kerk en het ontmoetingscentrum achter deze kerk coördineert. Hiermee is hij gestopt bij de fusie tussen de protestantse kerken op de Oude Wetering. Voor zijn gevoel is zijn taak daar nu af. Van 1963 tot 1998 is hij nog vrijwilliger geweest bij de plaatselijke dragersvereniging.

Bovendien heeft aan de wieg gestaan van tal van initiatieven voor hulp aan oudere mensen, tafeltje dekje, burenhulp en autohulprijdienst. Er is ook nog een puzzelothek opgericht, waar mensen legpuzzels konden lenen, maar dat draaide op een flop uit. Die legpuzzels hangen nu aan de wand in de gangen van Googherweide. Hij is donateur van drie voetbalclubs, maar wil zijn naam niet op een recla-

mebord, want *ik laat niet tegen mijn naam schoppen*.

Verder heeft Gert interesse voor alles wat er in de gemeente Alkemade gebeurt. De raadsvergaderingen van de gemeente houdt hij nauwgezet in de gaten.

Jubilea

Toen hij 25 jaar kapper was, kregen alle klanten in de week van moederdag van hem een roos met een kaartje eraan. Het maakte niet uit waarvoor men kwam, voor sigaretten, hoofdpijntabletten of een knipbeurt, iedereen kreeg deze attentie.

Bij zijn veertigjarig kappersjubileum in 1986 ontving hij uit handen van burgemeester J.S. Wagenaar de eremedaille in zilver in de Orde van Oranje Nassau. Niet alleen voor zijn werk in de kapsalon maar ook voor zijn actieve deelname aan het maatschappelijk en kerkelijk leven.

In 1996 zat hij vijftig jaar in het vak en werd hij bij Koninklijk Besluit benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Deze werd aan hem uitgereikt door burgemeester A.H. Meerburg. Allebei de onderscheidingen zijn een grote verrassing voor hem. Zijn oudste dochter heeft voor de onderscheidingen gezorgd, maar hij heeft nooit iets van de voorbereidingen gemerkt.

Aan zijn 60-jarig vakjubileum in 2006 hebben ze niets aan gedaan. Gert vond het nu wel genoeg.

Gert met zijn trouwe assistent: echtgenote Corrie
Foto: Wil Kokelaar voor Witte Weekblad (4 mei 2000)

Hoe gaat het verder?

In 1998 is hij 65 jaar geworden, maar gaat gewoon door met zijn werk. Verhuizen willen zij ook niet, want Gert en Corrie hebben het prima naar hun zin langs de Wetering. Het huis ligt mooi aan het water, wat in elk jaargetijde zijn charmes heeft, en elke dag stappen zij weer blij uit bed. Het werk zelf is voor Gert niet vermoeiend. Ondanks het lange staan heeft Gert, in tegenstelling tot zijn vrouw Corrie, nooit spataderen gehad, wat toch een echte kapperskwaal is. Met permanentvloeistof moet je wel uitkijken volgens Gert, maar de beschermende handschoenen zijn ook niet alles. Ook die kunnen

een allergie veroorzaken. Wel heeft hij een andere kapperskwaal gehad: er zat een fistel in zijn hand, doordat de korte kniphaartjes de neiging hebben om in de huid te "kruipen". In het ziekenhuis moest hij 's ochtends vóór de operatie zijn hand aan de studenten laten zien en na de operatie bleek dat er een enorme haarbal in zijn hand zat.

Hij scheert nog steeds met kwast en scheermes, maar daar zijn nog maar nog weinig klanten voor. Het is tegenwoordig bijna een luxebehandeling. Wel worden er nog zieken op verzoek thuis geschoren. Ook slecht ter been zijnde oude klanten knipt hij 's avonds thuis of in Zorgcentrum Jacobus. Dat laatste wordt steeds minder nu ze daar zelf een kapsalon hebben. Nieuwe klanten neemt hij altijd met plezier aan. Met enige trots vertelt Gert dat hij nog steeds vaste klanten heeft, die vanuit Hillegom en Abbenes de reis naar de kapper in Oude Wetering maken. Bovendien heeft hij in de zomer klanten die met een bootje overal vandaan komen.

Hij is jarenlang een verstokt roker geweest, maar is daar wegens ziekte tien jaar geleden mee gestopt. Sindsdien is hij "aan de echte Jamaica rumbonen". Tijdens die laatste ziekte heeft Corrie de zaak gedreven met een vervanger, die hij via een klant had gevonden. Op basis van sam sam heeft die acht weken lang halve dagen in de kapperszaak van Gert gewerkt. Zodra het kon is Gert echter zelf weer aan het werk gegaan.

Onzekere toekomst voor de kapperswinkel

Het werk in de winkel/drogisterij heeft altijd Corrie's hart gehad; ook de oudste dochter vond dit werk heel leuk, maar de jongste had er minder zin in. Volgens Corrie is daar niets aan te doen, *want dit werk moet je liggen*. Een opvolger voor de zaak hebben ze (nog ?) niet. Zij zijn nu de trotse grootouders van vier kleinkinderen, maar of er een kapper tussen zit is moeilijk te voorspellen. Zij gaan daar niet vanuit. Gert en Corrie genieten volop van dat jonge spul. Ze hebben nu meer tijd voor de kleinkinderen dan ze voor hun eigen kinderen hadden. Langzamerhand bouwen zij de zaak af. Met de drogisterij zijn zij in 2001 gestopt, want tegen de Dircx is niet op te boksen. De paracetamol bijvoorbeeld, die zij daar verkopen, is goedkoper dan de inkoop-prijs die Gert van Staveren moet betalen.

Na de laatste inbraak in 2003 is Gert ook met de verkoop van sigaretten gestopt. Er is in totaal drie maal ingebroken. De laatste keer is alle rookwaar meegenomen. Zij hadden een voorraad lege dozen staan voor oud papier en dergelijke, en die zijn door de inbrekers gebruikt om de buit in mede te nemen. Nu verkopen zij nog een beperkt assortiment artikelen, waaronder scheerkwasten, die in andere winkels bijna niet meer te vinden zijn. En ook het knippen blijft Gert voorlopig nog doen. Want Gert en Corrie zijn dol op mensen en houden graag contact met de dorpsgemeenschap en hoe kan dat beter dan in een kapsalon annex winkeltje?

Bronnen:

Familie van Staveren

Archief Oud Alkemade

Archief Gemeente Alkemade

(tekening van Toos van Dijk-Spruit)

VERNIELZU

C
H
T

In 2006 stond bij de gemeentelijke publicaties een bericht met als kop **Weer spoor van vernielingen in gemeente**. Bomen waren afgebroken, verkeerspalen kromgebogen, verkeersborden verwijderd, enzovoort. Vorig jaar maakte de gemeente bekend dat het weer raak was geweest: gesneuvelde bloembakken, armaturen van lantaarnpalen, bushokjes kapot gemaakt en er lag een fietsenstalling in een sloot. De schade beliep een slordige € 5.000,--.

Dan denk je: 'och dat is van deze tijd'. Maar is dat wel zo? Het Goede Zaad, godsdienstig weekblad van de parochies in Alkemade en Leimuiden, **uitgave 30 augustus 1924**, geeft het volgende beeld:

Het is een wel prettig gevoel, dat iemand krijgt als hij merkt dat wat hij met zoveel zorg en kosten heeft verfraaid of opgebouwd door een ander even vlug wordt bedorven of afgebroken!

Stel u voor, lezer, dat een huisvader zijn mooie kamer netjes heeft laten behangen, maar zijn kleine kleuters in de gauwigheid het snoezige papier komen bevleken en afscheuren. Een gelukkige huisvader, niet?

Welnu, zo prettig gaat het ook toe in de gemeente Alkemade en we bedoelen speciaal De Veen. Baldadig dat de jeugd hier is! Hekken bijvoorbeeld kunnen de Veense jongens moeilijk laten staan; voordat een hek uit zijn verband gerukt is, zijn ze niet tevreden. Toen onlangs langs de sloten een walschoeiing werd aangebracht – inderdaad een hele verbetering – was de jeugd er natuurlijk aanstonds bij om op het oog nog weke beton te gaan trappen. Iemand die zijn huisje liet opknappen, vertelde ons laatst dat, toen de schilder aan het tweede raam bezig was, de nieuwe verf van het eerste raam er al bijna was afgekrabd.

Neen, de Veenders zijn niet mis. Wee, als ze de pik op je hebben, dan zijn ze in staat om al het glas van je bakken stuk te gooien. En nu weer de lantaarnpalen! Een tijdje geleden zijn ze met veel zorg en kosten opgeschilderd, maar op menige plaats zijn ze weer even lelijk als vroeger. De jeugd kan er maar niet van afblijven. Iedere paal is indertijd genummerd, maar de meeste nummers zijn weer weg gekrabd of weggewerkt. Om de haverklap zijn ook de lampjes kapot of spoorloos verdwenen. Dat ze kapot gegooid worden, komt waarschijnlijk hiervan, dat men in het donker rustiger kan vrijen. En dat die elektrische

lampjes zo spoorloos verdwijnen kunnen, ligt waarschijnlijk hieraan dat sommige daarvan thuis zo goed van pas komen. Want wel zijn er vele bij met bajonet-sluiting en deze zijn natuurlijk onbruikbaar voor de huisgezinnen, maar als ze een ouderwetse sluiting hebben o dan passen ze zo mooi in de buis van de huiskamer! Je mag ze dan wel niet uitschroeven of meenemen, maar ja, zo nauw moet je niet kijken! En zo raken de lampjes weg en zijn de Veense wegen 's avonds hier en daar donker. En op die manier gaan ook de mooie centen op!

Wat zijn dat toch voor manieren? Ach, als een kleine jongen aan het behang peutert van de mooie kamer, dan zeg je: 'het is nog maar een kind, hij weet niet beter'. Maar als de gemeentelijke of particuliere eigendommen van Roelofarendsveen worden vernield en beschadigd door grote lummels, dan noem je dat baldadigheid.

Dat moest nu maar eens uit zijn en we willen wensen dat de ouders zullen meewerken om die vernielzucht bij het jonge geslacht te doen verdwijnen. 't Wordt heus meer dan tijd!

H.A. Ulleman, kapelaan

Wie heeft het lef om deze geestelijke woorden naast zich neer te leggen? Hoor je ze niet in de kerk, dan lees je ze nu in de Alkmadders.

Maar het kan, aldus de gemeente, ook gevolgen hebben voor de verhoging van gemeentelijke belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting. Effen uitkaiken dus.

ALWEER EEN VEENS LIED

Er is alweer een nieuw Veens lied opgedoken, maar het is ons niet duidelijk geworden bij welke gelegenheid en wanneer dit gezongen is. Vermoedelijk dateert het uit de tijd dat 'de gidsen' nog actief waren.

LEVE DE VEEN

Meisjes van de Veen, allen hier bijeen

Heb je soms verdriet, Zing dan maar dit lied: Ho-la-hi-ha-hi-ha-ho-la-hi-ha-ho

Daarom gaan wij door, Zingen blij in koor

Opgewekt en blij, Ja, zo zingen wij

Want zo krijg je vlug, je goed humeur terug. Ho-la-hi-ha-hi-ha-ho-la-hi-ha-ho

Jub'len algemeen "Leve onze Veen"

Ho-la-hi-ha-ho Ho-la-hi-ha-ho Ho-la-hi-ha-hi-ha-ho-la-hi-ha-ho

LEVE DE VEEN

The musical score is written on four systems of staves. The first system contains the first three lines of lyrics. The second system contains the next three lines. The third system contains the final line of lyrics. The fourth system contains the chorus line. The music is in 2/4 time and G major. The lyrics are written below the notes.

Meis-jes van de veen, al - len hier bij-een
Heb je soms ver-driet, Zing dan maar dit lied Ho-la-hi-ha-hi-ha-ho-la-hi-ha-ho
Daar-om gaan wij door, Zing-gen blij in koor

Op- ge- wekt en blij, Ja, zo zin- gen wij
Want zo krijg je vlug Je goed hu-meur te- rug. Ho-la-hi-ha-hi-ha-ho-la-hi-ha-ho
Jub'len al- ge-meen "Le - ve on - ze Veen"

Ho-la-hi-ha-ho Ho-la-hi-ha-ho, Ho-la-hi-ha-hi-ha-ho-la-hi-ha- ho!

Druk Scriptorium Harmonia Uitgave - Hilversum.

85 jaar geleden

Het begon met de Kloek

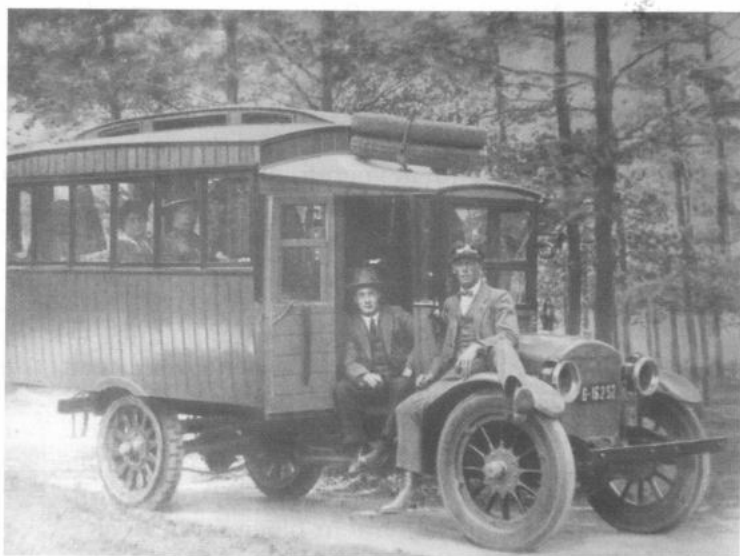
Jacob Maarse, geboren te Aalsmeer op 12 september 1899, was de man die een aantal dorpen rond het Braassemermeer in 1923 uit hun zekere isolement verlost. Hij deed dat door een viermaal daagse autobusdienst te openen tussen Rijnsaterwoude, Leimuiden, Oude Wetering, Roelofarendsveen, Nieuwe Wetering, Rijpwetering, Oud Ade en Leiden. Daarmee werd hij een pionier van het Nederlandse autobusverkeer. Zijn onderneming, aanvankelijk samen met compagnon Cor Kroon, heette dan ook N.V. Autobusonderneming Maarse & Kroon en groeide uit tot één van de grootste openbaarvervoerbijbedrijven in Nederland.

In de bijna veertig jaar dat Jacob Maarse de directie voerde over zijn schepping heeft hij veel risico's durven nemen door miljoenen te investeren, waarvan de Nederlandse Spoorwegen destijds zeiden, dat het waanzinnig was met een dergelijk bedrijf te beginnen. Maar een halve eeuw later waren de blauwcrème gekleurde bussen van Maarse & Kroon zulke bekende verschijningen, dat niemand ze eigenlijk meer weg kon denken van de Noord- en Zuid-Hollandse polderwegen.

Door verschillende fusies in de wereld van het Nederlandse busvervoer bestaat Maarse & Kroon al lang niet meer en is het tegenwoordig Connexxion, dat het passagiersvervoer per bus voor haar rekening neemt.

Na zijn diensttijd, waarin hij kennis had gemaakt met de motorische krachten, raakt Jacob Maarse 'bezeten' van auto's. Het geheel nieuwe van 'je te laten rijden in een voertuig zonder paard' had hem zo te pakken gekregen, dat hij in 1920 zelf een auto kocht. Het was een afgedankte Amerikaanse legerwagen, die al tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-1918 zijn sporen had verdiend in Frankrijk. Voor Maarse is hij nog goed genoeg. Er wordt in de luttel vrije uurtjes het een en ander aan vertimmerd en op een goede dag heeft hij de auto zo verbouwd, dat deze dienst kan gaan doen als vrachtwagen. Met deze wagen gaat hij geregelde bodediensten onderhouden van Aalsmeer naar Hoek van Holland voor de bloemenexporteurs.

Het loopt allemaal aardig, maar bepaald winstgevend is de zaak toch niet. Zo nu en dan verdient hij er wat bij door enkele passagiers, die toevallig ook

Dit is de Kloek, de eerste autobus van Maarse & Kroon, die op 1 februari 1923 een aantal dorpen uit hun isolement verlost. Deze foto werd echter vóór deze datum gemaakt tijdens één van de dagtochten voor de Nederlandsche Reisvereniging. Gewapend met een echte chauffeurspet en een stofbril zit Jacob hier in de bossen in de buurt van Arnhem op het spatbord. Naast hem zijn neef Jo Teeuwen, organisator van de reis. Dit eerste vervoermiddel was groen gespoten (de kleur van de hoop); later worden ze blauwcrème
Foto uit het boek *Het begon met de Kloek*.

die kant op moeten, tegen een geringe betaling mee te nemen. Op zondagen, als de exporteurs geen vrachtje voor Gerard hebben, krijgt hij dan wel eens het verzoek een voetbalelftal te vervoeren, die in een andere gemeente een wedstrijd moet spelen.

De eerste stap naar personenvervoer

De voetbalvereniging van Leimuiden geeft eigenlijk de eerste stoot tot de oprichting van een onderneming voor personenvervoer. Het bestuur daarvan vraagt Gerard namelijk een soort contract af te sluiten, zodat de vereniging ervan op aankan dat zij iedere zondag, waarop zij een uitwedstrijd moet spelen, een beroep kan doen op de wagen van Maarse. Maar dat is niet de enige factor die Jacob Maarse helpt zijn besluit te nemen het vrachtvervoer vaarwel te zeggen en zich te gaan specialiseren op het gebied van het personenvervoer. Hij krijgt steeds meer opdrachten vrachtjes bloemen weg te brengen naar Hoek van Holland. De wintertijd vereist een aantal voorzieningen aan de vrachtauto. Zo moet een dak boven de laadruimte worden gemaakt. Bepaald revolutionair is de uitvoering van de wanden van de auto met glazen ruiten. Steeds meer krijgt de oude GMC van Amerikaanse makelij het voorkomen van een autobus, hoewel er nog steeds geen vaste bank of andere accommodatie in de laadruimte te vinden is. Wanneer een aantal personen moet worden vervoerd, worden enkele houten banken zonder rugleuningen in de auto gezet en dat is alle comfort in de eerste autobus van Maarse.

De omgebouwde legerauto krijgt al spoedig een zekere bekendheid in de omgeving van Leimuiden en Aalsmeer. Op een goede dag ontvangt Maarse een

brief van de Nederlandsche Reisvereniging met het verzoek of hij een aantal dagtochten kan verzorgen op de zondagen. En Maarse zou niet geworden zijn wat hij later wordt, als hij dit prachtige aanbod zou afslaan. Voor die dagtochten, die dan meestal naar de omgeving van Arnhem voeren, moet hij 's zondagsmorgens om zes uur in Amsterdam zijn, vanwaar het gezelschap met de onrustbarende snelheid van ongeveer dertig tot veertig kilometer per uur langs de Nederlandse wegen wordt vervoerd. Er moet flink worden doorgereden om de gasten ook nog wat te laten genieten van de natuur, al is het maar een uur of twee. De maandagmorgenzon prikt Maarse meestal in de ogen voordat hij eindelijk in zijn bed kan kruipen. Vaak genoeg komt er zelfs van zondag op maandag helemaal niets van slapen, omdat hij direct door moet om een vracht bloemen in Hoek van Holland af te leveren. De uiterste tijd daarvoor is namelijk 's morgens zes uur.

De geboorte van een nieuw idee

Zo nu en dan heeft Jacob Maarse al met de gedachte gespeeld het vrachtvervoer voor goed de rug toe te keren en zich meer te gaan toelagen op personenvervoer. Hij begrijpt heel goed dat hij tenslotte toch zal moeten kiezen tussen deze twee vormen van vervoer wil hij een zaak opbouwen, die toekomst heeft. De gedachte over het vervoer van personen neemt vastere vormen aan, als hij wat geregelder in de buurt van Leimuiden vertoeft. Met zijn aangeboren zin voor organiseren loopt hij misschien wel maanden, voordat zijn eerste echte bus gaat rijden, te verzinnen hoe hij het spelletje zal spelen. Want hoe is het in de jaren twintig (van de vorige eeuw) met het openbaar vervoer gesteld? Woont men bijvoorbeeld in Rijnsaterwoude, dan is men genooddacht eerste naar Leimuiden te lopen om daar in het boemeltreintje van de Haarlemmermeer te stappen, die de bewoners dan naar de grote stad brengt. Daar komt nog bij, dat de bewoners van dit dorp, evenals die van Oud Ade, Roelofarendsveen, Rijpwetering en Oud Ade over het algemeen op Leiden zijn georiënteerd. Maar als men met het 'Haarlemmermeertje' naar Leiden gaat, moet in deze stad óók nog een uurtje worden gelopen voordat het centrum is bereikt. Het treintje stopt namelijk niet aan het grote station, maar aan het stationnetje aan de Herensingel.

Kijk, denkt Maarse. *Als ik nu eens met een geregelde busdienst al deze kleine dorpen met elkaar verbindt en het grote station in Leiden als eindpunt neem, dan moet zo'n onderneming toch slagen.* Hij spreekt erover met de toen ook nog jeugdige J.A. van der Meer (die tot aan zijn pensionering Maarses rechterhand zal blijven) en C. Kroon. Beiden vinden het een goed idee en met Kroon als compagnon en Van der Meer op het kantoor start de firma Maarse & Kroon. Op 1 februari 1923 is het zo ver. 's Morgens om kwart over zeven rijdt de eerste officiële autobus van de onderneming van het beginpunt in Rijnsaterwoude weg. De dienstregeling uit die dagen vermeldt

zelfs vier ritten op één dag, namelijk om 7.15 uur, 11.00 uur, 14.15 uur en 17.45 uur. Via Leimuiden, Oude Wetering, Roelofarendsveen, Nieuwe Wetering, Rijpwetering en Oud Ade komt de bus dan ongeveer anderhalf uur later aan het Stationsplein in Leiden aan. Een enkele reis van Rijnsaterwoude naar station Leiden kost zeventig cent. Retours zijn er in die dagen nog niet. Hoe belangrijk de bewoners van deze streek de autobus vinden mag onder meer blijken uit het aantal personen dat die dag wordt vervoerd: bijna honderd en vijftig mensen maken die eerste dag gebruik van het vervoermiddel.

De Kloek, zoals de eerste bus van Maarse & Kroon al spoedig wordt genoemd, heeft niet veel tijd nodig om grote bekendheid te krijgen. De bus ontleent zijn naam aan de claxon, die via een fluit op de compressie van de motor een enigszins 'kloekachtig' geluid produceert. Al van verre hoor je de bus al aankomen. Ach, het gaat allemaal erg gemoedelijk in die dagen. De bus stopt ook wel op de niet aangegeven plaatsen om passagiers in of uit te laten stappen.

Maar men kan er in ieder geval wel van op aan, dat de rit nooit langer dan anderhalf uur in beslag neemt. Zo populair worden Maarse en zijn Kloek dat de bevolking de onderneming al spoedig deze slogan meegeeft: *Vervoer van boer tot boer.*

Nog in hetzelfde jaar moet worden overgegaan tot de aanschaffing van een tweede bus om in geval van reparatie aan de Kloek de dienstregeling toch op tijd uit te voeren. Topdagen zijn de vrijdagen, als de boeren naar de veemarkt in Leiden gaan. Om het reizen met zijn bus meer te stimuleren gaat Maarse er binnen korte tijd toe over abonnementen uit te geven.

De buschauffeurs hebben in 1939 bij de halte Noordhoek/gemeentehuis nog wel even de tijd om met Roelofarendsveense schone op de foto te gaan. V.l.n.r.: Agatha Vesseur, Toos Schouten, chauffeur W. van Wijt, chauffeur E. van den Broek, Corrie van der Meer (uit Spoorstraat), chauffeur P. Zandvliet en Cock Huigsloot. Foto-archief J.W. Kret

Route wordt uitgebreid

Op 15 mei 1925, nadat in november daaraan voorafgaand de spoorbrug over de ringvaart bij Oude Wetering is voorzien van een normaal wegdek, zodat

de bus niet meer met het pontje naar de overkant hoeft, wordt de lijn uitgebreid tot Aalsmeer.

Teveens worden drie nieuwe wagens aangeschaft.

In 1927, om precies te zijn op 1 januari, neemt Maarse & Kroon de autobusonderneming van de heren Poort en Sloothaak uit Amstelveen over.

Het gaat nu helemaal snel. Ieder jaar wordt het wagenpark groter en bijna ieder jaar wordt de lijn wel iets uitgebreid. In 1928 is het wagenpark zo groot geworden, dat moet worden overgegaan tot de bouw van een eigen garage. Tot dan toe zijn de bussen gestald bij andere garages, in Leimuiden onder meer in de stal van café Sneeboer. Maarse laat een garage bouwen in Aalsmeer bouwen, maar als deze niet voldoende plaats meer biedt, wijkt Maarse uit naar een andere gemeente en volgt een jaar daarna de opening van de garage in Leimuiden.

Met concurrentie heeft Maarse niet veel te maken. Of het zou van de Nederlandse Spoorwegen moeten zijn, maar dat bedrijf beschouwt de autobussen van hem toch maar als 'geverfde rijdende doodkisten'. Slechts eenmaal heeft het autobusbedrijf een werkelijke tegenslag moeten incasseren, als de NS in oktober 1934 het 'miljoenenlijntje' (zoals het al gauw wordt genoemd) Alphen aan den Rijn – Boskoop opent. Voordien had Maarse ook deze verbinding onderhouden. Hoe gering deze strop is, mag blijken uit de uitbreidingen, die het bedrijf nog geen drie jaar later ondergaat. Op 1 januari 1936 telt de onderneming 23 autobussen, 8 luxe auto's en 2 ziekenwagens! Deze laatste twee groepen vervoermiddelen heeft Maarse & Kroon al vlug aan de kant gezet. In datzelfde jaar volgt ook de ingebruikneming van de Haarlemmermeerlijn en drie jaar later de overname van de Autobusonderneming M. van Poelgeest NV uit Amstelveen. Met deze laatste overname verkrijgt Maarse & Kroon ook de concessie met zijn bussen in Amsterdam te mogen rijden. Een concessie die tot het laatst alleen door dit bedrijf is verkregen. Tot 3 juni 1973 zullen de autobussen van Maarse & Kroon de geregelde diensten uit de omtrek naar het Centraal Station in 's lands hoofdstad onderhouden. Na die datum gaat het bedrijf op in Centraal Nederland.

Kroon trekt zich voor de Tweede Wereldoorlog 1940 - 1945 terug uit de onderneming. Maar Maarse is er goed van doordrongen dat de tweedelige naam van de onderneming een begrip is geworden, zodat hij Kroon bij zijn afscheid vraagt zijn naam te mogen blijven gebruiken. Kroon stemt daarin toe.

Maarse & Kroon wordt een groot bedrijf. Aan de Stommeerweg verrijst in de loop der jaren een groot complex: ruime garages, werkplaatsen en kantoren, maar ook een aantal dienstwoningen voor werknemers. Zij wonen nu in de omgeving verspreid; op een goed moment telt het bedrijf zo'n vijfhonderd man en dan is het wel prettig als er een aantal vlakbij wonen.

Het ritje Rijnsaterwoude – Leiden groeit uit tot enkele tienduizenden kilometers per dag. Die hebben niet alleen betrekking op de lijndiensten in het gebied

dat begrensd wordt door Amsterdam, Haarlem, Leiden, Alphen aan den Rijn en Utrecht. Met de vakantietochten en de dagreisjes van personeels- en reisverenigingen liggen deze getallen natuurlijk aanmerkelijk hoger.

Maarse & Kroon is geschiedenis geworden

Het populaire en bekende autobusbedrijf van Jacob Maarse (hij overleed op 1 november 1973) is zoals gezegd al lang geschiedenis geworden. Wie in Aalsmeer gaat kijken, zal er niets meer terugvinden, dat aan deze eens zo nadrukkelijk aanwezige onderneming herinnert. Het bedrijfscomplex heeft plaats gemaakt voor woningen, terwijl ook het bedrijfsonderkomen aan de Dorpsstraat in Leimuiden haar langste tijd gehad schijnt te hebben, nu de gemeente Jacobswoude plannen heeft om te komen tot een nieuw dorpscentrum.

Maar in Roelofarendsveen is er nog een kleine herinnering aan Maarse & Kroon terug te vinden. Dicht bij de ingang van het huidige gemeentehuis bevindt zich een aantal gekleurde glas-in-loodramen, door verschillende bedrijven aangeboden bij de renovatie van het voormalige gemeentehuis van Alkemade in 1951. Daarbij zit een raam dat werd geschonken door de directie van Maarse & Kroon en dat verschillende facetten van het personenvervoer uitbeeldt: de trein, maar natuurlijk ook een bus van Maarse & Kroon. . . .

Eén van de glas-in-loodramen in het gemeentehuis, geschonken door Maarse & Kroon. Foto-archief J.W. Kret

HANS VAN DER WERELD

Verder lezen:

Raadt, S.O. de, *N.V. Autobusonderneming Maarse & Kroon. Reünie van oud-medewerkers* 16 maart 1990, z.p. (1990)

Stam, M., *Centraal Nederland – Vernieuwing in vervoer*, Utrecht 1994

Wereld, H. van der, *Openbaar vervoer in en om Jacobswoude*, Leimuiden 1998

Wereld, H. van der, *Het begon met de Kloek . . .*, Zaltbommel 1999

Wereld, H. van der, *Van Kloek tot Caravan*, Zaltbommel 2005

Z O E K P L A A T J E S

De dames die wij in de vorige uitgave op de foto hadden, zijn waarschijnlijk minder bekend dan wij dachten. De vermelding op de achterzijde van de foto 'meisjes de Koning' is niet juist. Wij hebben andere namen

gehoord. Op de achterste rij is de 1^e onbekend, daarnaast: Petronella (Nel) Loos, Maria (Marie) Loos, Quirina (Krien) Loos, Marie Koek (later getrouwd met Lek). Maar wie zijn de anderen dan? Wie weet het?

In deze uitgave twee foto's. Op de bovenstaande foto staan kinderen, die hebben meegewerkt aan de opening van de sporthal in 1978 (dus dertig jaar geleden!). Zij dragen de letters met de naam van het sportcomplex. Wie weet de namen van deze twaalf kinderen?

Hiernaast een foto met basketbalsters (volgens het opschrift op de shirts). De foto is gemaakt op het schoolplein van de Mariaschool met op de achtergrond de Arendshorst.

Wie de meisjes kent, verzoeken wij dit door te geven aan Theo Meijer (telefoon 071 3314706) of een mailtje te sturen naar ons e-mailadres of een briefje te zenden naar ons postadres.

BESTUURSMEEDEDELING

Het bestuur heeft weer twee obligaties uitgeloot.

De obligaties zijn in 2002 uitgegeven. Jaarlijks worden twee obligaties uitgeloot als de financiële positie dat toelaat. Het zijn de nummers 0011 en 0185. De eigenaren zijn ingelicht.

Laatste nieuws:

Het VSB Fonds Alphen aan den Rijn heeft de Stichting Oud Alkemade een donatie van € 3.000,- toegezegd voor het inbinden van de Witte Weekbladen, jaargangen 1978 t/m 2007.

Wij komen er nog op terug.